

בס"ד

שם

הבדלה

על ספר טהרה להרמב"ם

הלכות

טומאת מת

פרה אדומה

טומאת צרעת

משה אהרן קריסטל

שנת תש"פ לפ"ק

שסמוך לאויר חצר חצירו. וצ"ט משנת הלי (סי' קי"ד) ביאר דהא דקאמר התנא הוא לבדו חולץ היינו דחולץ הצעה"צ רק מלד שלו. אמנם, ע"פ מה שכתבנו לעיל בעוהשי"ת באמת א"ש דלר"ך הצעה"צ לחלוץ את כולו. והא דאמר התנא הוא לבדו חולץ לא דקאמר שחולץ רק מצדו אלא שחולץ כולו ושכנו א"ש לסייע. והיינו ע"פ הסברה הנ"ל דבחליצה צין צ' צתים אמרינן דשניהם חולצין מפני שיש צוה גם חועלת לשכנו דלולי שורש הנרעת הוא צדו ועלול לקוף לגרום טומאה לצמו. וממילא צכותל אויר שלשמינו הוא רק כותל חצר ולא חצר צית, אין חועלת בחליצה, שלעולם לא יארע לו טומאה ע"י כותל זה שאינו של צית מצדו, אבל לצעה"צ איכא חועלת לשרש אחר הנגע גם מצד השני. והיינו כמ"ש החזו"א דכותל שהוא לאויר לכו"ע חולץ את כל עובי הכותל. והיינו דכל זה הצעה"צ הראשון עושה.

והנה צהמשך דבריו כאן מציא הרמב"ם את ספקת רבי זירא צגמ' חולין (קכח) מהו שהחלק של האבן שצוית שצצית חצירו (שטהור) שחעשה יד לחצרתה (החלק הטמא שצצית הראשון). וכ' החזו"א (יטו) דנראה דקודם שנתן קמצעיתא לי' אבל את חלץ (כוונתו, נראה, דחלץ האבן שדינו הי' לנחיה) אבן שלמה ודאי נעשית יד, עיי"ש. ויל"ע מ"ט של החזו"א צוה. ובספר משנת הדעת (צה"ל סק"צ) פי' דאפשר דלהחזו"א כל הספק צגמ' הוא משום דלא מצינו ידות צמחוצר. ולכן אחר שנחלש אין ספק אלא ודאי נעשה יד.

וע"פ הנ"ל נראה דיל"פ צד"א, והיינו דידעינן דמנד השכן צעלותו של השכן מעכב את דין הנחיה מלחול על

הכותל וכמו"כ מעכב את דין טומאה חמורה של אבן המנוגעת. אך מספק"ל לר"ז אס ג"כ מעכב את דין יד מלהביא את הטומאה מאידך צד, דדילמא מכיון דדין יד הי' דין כללי, ע"כ לא נכלל צהפקעת טומאת אבן מנוגעת מצימו של השני. ומשו"ה פשיטא דלאחר שנחלץ ודאי ישמש כיד לטומאה, דאו אינו עומד להפסיד את צית חצירו משו' טומאת נגעים שצצית הראשון.

ומעיקרא עלה צדעמי דלולי ימנא יומר מזה, דמאחר שנחלץ ימנא דפשטה טומאה צכולה ויטמא אידך צד צטומאת ענמה ולא רק צחורת יד, מכיון דכל עיכו צטומאה היחה שלא להפסיד את צית חצירו. אמנם נראה דמכיון דקו"ס השכן הוא שותף צאבן ענמו, ע"כ צעלותו מעכבת את דין הנרעת מלטמא את הצד של האבן שהוא שלו, אבל מ"מ נשאלת השאלה אס עד שיחתוך את צדו של האבן מן החלק המנוגע, אולי ישמש כיד לטומאה.

הלכות טו"צ (טו"ו) לא היתה עלי' על גביו, אבניו ועציו ועפרו כולם ניתצין עמו.

א"י צתוספתא (וה) העלים והאבנים והעפר מטמאין צנגעים ומצטרפין עם הנגעים והנגע פושה לתוכן, וכשהן נחלין את הצית נחלין עמו. ופי' הר"ש (יבד) ניתצין עמו, דאי כולי' נגע צחד, השאר טעוין נחליה כמזהו. והק' צשיעורי הגרי"מ פיינשטיין זצ"ל (סי' שני"א) דצ"ע דהא כיון שהעפר והעלים הם מעצם הצית, הרי פשיטא דהו צכלל

נתינתו, ומה הפירוש שיתנין עמו. ועוד דמקרא מפורש הוא שמנתינין אצניו עליו וכל עפר הבית (ויקרא יד:מה). ועוד, דלפי הראב"ד, לכאוי יומר קשה, דהא ס"ל (יד:ט) דאין דין טומאה ודין נתינה תלויים זצ"ו, וא"כ למה ס"ד שאם אין טומאה צענים ועפר שלא ינמנו.

וי"ל דעיקר חידוש המוספתא הוא כמ"ש במקד"ד (ניג) דדוקא הני יתנין עמו אבל לא שאר חומרים שיש בבית. אמנם המקד"ד שם ועוד אחרונים (עי' חז"א ה"ט) דנו בדין זה, ויש ראיות לכאן ולכאן. וכחבתי לעיל (טוב) בעוהשי"מ די"ל דס"ד דרק החומר שיש עליו הנגע צריך נתינה. ולפי"ז הי' מקום לפרש קרא הנ"ל דמנתינין נתינת שלשתם היינו שהנגע הי' מקצתו על אצנים ומקצתו על ענים ומקצתו על עפר, וצדקה"ג מיירי כשמנתינין נתינת כל הבית, אבל אם נמנא רק על אצנים ס"ד דהוי הוכחה דאין ריעותא על הענים ועפר וא"כ לנחתם, והיינו דקמ"ל המוספתא, לפי הר"ש, דכולם יתנינים עמו עכ"פ.

עו"י"ל שהחידוש דמוספתא הוא שכל ג' מיטמאין ומנטרפין ויש להם פשיון, ומה דנקט בסוף שכולם יתנין עמו אין זה חידוש, אבל חזר כאן מפני שהוא הטעם למה דכל אלו מיטמאין, דילפינן דין טומאה מדין נתינה, וכדאי' בחו"כ (ה"א) וצברייתא דר' ישמעאל דהוא דבר הלמד מסופו.

הלכות טו"צ (טו:ו) נראה בעלי' גותן את הקורות לבית וכו'.

אי' בחו"כ (ה"א) צצית להביא את העליה. והק' בספר דעת יוסף (יג:ג) דהא כבר

למדו (ח"כ ה"ד) צצית ארץ אחזמכס פרט וכו' ולהביא את הצניו על (הענים) [ארבעה] (ה)עמודים. ואם צצית הצניו על העמודים מרביץ לי' דלא נחשב חסרון צצית העומד בארץ, א"כ למה ס"ד שהעליה לא חטמא צנגעי צצית. וחי' הדעת יוסף די"ל דס"ד דשאני צצית ע"ג עמודים שהעמודים צטילים להצית מכיון שנעשו צצציל הבית.

והגב' בספר משנת הדעת (נה"ל סקי"ד) נסתפק לענין העמודים עצמם אם יצטרפו נתינה עם הבית. ולפי סברא הנ"ל נראה דצציתים נתינה, דנחשבו כחלק מן הבית. ועוד י"ל טעם לזה דמכיון דע"י העמודים נחשב הבית כצצית בארץ, ע"כ דהוו העמודים חלק מהבית.

אמנם, אולי י"ל דמאחר דמרביץ גס את העלי' לטומאת נגעים, הרי נחגלה דא"כ צצית בארץ ממש, כל' שהצצית עצמו עומד על הארץ אלא כל שאין הפסק דבר אחר בין הצצית לארץ. וא"כ נחגלה דאין ראוי שהעמודים הוו חלק מן הבית.

ובספר דעת יוסף שם מסיק דאדרבה, מדצעינן ריבוי מיוחד לרבות עליה לטומאה, ע"כ דמיטמא אע"ג דלא חשיב צצית בארץ. ומתוך סברא זו ביאר דהוי מין טומאה אחרת מטו' הצצית עצמו, ושמשו"ה אין הקורה נעשית יד להביא טומאה מהבית להעלי'. ולכאורה זה חידוש גדול.

אבל נראה דאחר דמרביץ עלי' אמרינן דשפיר חשיב צצית בארץ גס צזה, אך מ"מ מדאיכא דרשה מיוחדת לצצית שע"ג עמודים, ולא מרביץ לי' ממילא מדין עלי',